

Jätevesineuvonta Keski- Suomessa 2013-2014 Loppuraportti

Sisällys

1	Yleistä hankkeesta	3
1.1	Hankkeen rahoitus	3
1.2	Hankkeen kulut	3
1.3	Hankkeen suunnittelu ja hallinnointi	3
1.4	Yhteistyö kuntien kanssa	4
1.5	Muut yhteistyötahot	5
2	Hankkeen jätevesineuvojat ja muut työntekijät	5
2.1	Toimialueet, tehtävät ja työajan käyttö	5
2.2	Neuvojien taustat ja koulutus	6
3	Tiedotus ja markkinointi	7
3.1	Lehtijutut	7
3.2	Radio- ja tv-jutut	8
3.3	Mainokset	8
4	Yleisneuvonta	8
4.1	Puhelin- ja sähköpostineuvonta	8
4.2	Neuvontapisteet tapahtumissa	9
4.3	Yleisötilaisuudet	9
4.4	Muiden järjestämät tilaisuudet	9
4.5	Muut tapahtumat	9
4.6	Yksilöllinen neuvonta	10
5	Kiinteistökohtainen neuvonta	10
5.1	Toteutustapa	11
5.2	Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien taso	12
5.3	Kiinteistöjen omistajat	13
5.4	Yhteenvedo käynneillä annetuista arvioista	14
5.4.1	Yhteenvedo käynneillä annetuista arvioista vakituisesti asutuilla kiinteistöillä	15
5.4.2	Yhteenvedo käynneillä annetuista arvioista vapaa-ajan asunnoilla	16
5.5	Yhteenvedo käynneillä annetuista toimenpide-ehdotuksista	16
6	Palaute	18
7	Tuloksellisuus	19
8	Arvio hankkeen onnistumisesta	19

1 Yleistä hankkeesta

Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) toteutti puolueetonta haja-asutuksen jätevesineuvontaa tarjonneen hankkeen Keski-Suomen maakunnassa 1.3.2013-31.8.2014. Neuvontaa oli saatavilla koko maakunnan alueella vesi-huoltolaitosten viemäriverkostojen toiminta-alueiden ulkopuolisilla alueilla. Neuvontaa annettiin puhelimitse, internetissä, messuilla/markkinoilla, kyläta-
pahtumissa ja kiinteistökohtaisilla neuvontakäynneillä. Kaikki neuvontamuodot olivat kiinteistönomistajille vapaaehtoisia ja maksuttomia. Hanke toteutettiin Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) jätevesineuvonnan ohjeita noudattaen.

1.1 Hankkeen rahoitus

Hanke rahoitettiin ympäristöministeriön harkinnanvaraisella avustuksella (103 000 €) ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun omalla rahoitusosuudella (168,52 €). Rahoituksen myönsi ja sen käyttöä valvoi Keski-Suomen ELY-keskus, yhteyshenkilöksi hankkeelle oli nimetty vesihuoltoylitarkastaja Juha Vuorenmaa.

1.2 Hankkeen kulut

Hankkeen kuluista pääosan muodostivat henkilöstön palkat, matkakulut ja ostopalvelut. Ostopalvelut sisältävät mm. hankkeen mainokset ja esitteet. Vuokrat sisältävät toimistovuokrat, neuvontatilaisuuksien tilavuokrat (osa tiloista saatiin maksutta käyttöön) sekä neuvojien käytössä olleiden ICT-laitteiden vuokratkustannukset. Muut kustannukset sisältävät mm. neuvojien suojavarusteita ja ostettuja neuvontamateriaaleja.

Taulukko 1 Hankkeen lopulliset kustannukset

Haja-asutuksen jätevesineuvonta 2013-14	Toteutuneet kus- tannukset 1.3.2013-31.8.2014
Henkilöstökustannukset	82 748,80
Ostopalvelut	3 055,16
Vuokrat	3 000,17
Matkakulut	10 228,93
Muut kustannukset	552,55
Yleiskulut, Jamk	3 582,91
Kokonaiskustannukset yhteensä €	103 168,52

1.3 Hankkeen suunnittelu ja hallinnointi

Jätevesineuvontahanke suunniteltiin syksyllä 2012, neuvontarahoituksen tul-
tua haettavaksi. Suunnittelussa hyödynnettiin JAMK:n hankehenkilöstön

19.9.2014

osaamista ja aiempia kokemuksia neuvonnan järjestämisestä sekä edellisen neuvontahankkeen yhteydessä kertynyttä tietoa. Hanketta suunniteltaessa kuultiin myös alueen kuntien viranomaisten toiveita tarvittavista neuvontatoimista.

Kuntien ja ELY-keskuksen toiveiden mukaisesti neuvontaa ei rajoitettu koskemaan vain osaa maakunnan kunnista. Myös asiakkailta saadun palautteen mukaan päädyttiin tarjoamaan neuvontaa koko maakunnan alueella, jotta kaikilla kohderyhmään kuuluvilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet saada tarvitsemansa neuvonta, asuin- tai mökkipaikkakunnasta riippumatta.

Hankkeen hallinnoi alusta loppuun saakka Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

1.4 Yhteistyö kuntien kanssa

Neuvontahankkeen toiminta aloitettiin yhteydenotoilla kaikkiin kuntiin keväällä 2013. Kaikkien kanssa pyrittiin järjestämään aika yhteiselle palaverille neuvonnan käytännön järjestelyihin liittyvien asioiden sopimiseksi. Muutaman kunnan kanssa keskustelut käytiin sähköpostitse ja puhelimitse. Yhteisissä palaverissa käytiin läpi hankkeen tavoite ja tarkoitus sekä keskusteltiin kunnan toiveista hankkeelle. Palaverien jälkeen suunnattiin neuvonnan painopisteitä resurssien puitteissa niihin kuntiin, joissa tarvetta neuvonnalle vaikuttavasti olevan.

Yhteistyötä kuntien kanssa jatkettiin neuvontatyön edistyessä. Kuntia pidettiin ajan tasalla hankkeen toiminnasta ja samalla kysyttiin kuntien tarpeista. Yhteistyö kuntien kanssa vaihteli huomattavasti. Aktiivisimpien kuntien kanssa pidettiin tiiviisti yhteyttä ja ideoitiin neuvonnan kehittämistä, heiltä saatiin myös ehdotuksia ja ideoita neuvonnan kehittämiseksi. Passiivisempiin kuntiin lähetettiin ajankohtaistiedotteet ja pyydettiin kommentoimaan neuvonnan toteutumista ja ilmoittamaan neuvonnan tarpeista kunnassa, jos sellaisia oli.

Kevättalvella 2014 käytiin kuntien kanssa uudet keskustelut neuvonnan tarpeista. Yksi kunta ei kokenut edes palaveria tarpeelliseksi. Kuntien aktiivisuus neuvonnan hyödyntämiseen oli kuitenkin merkittävästi lisääntynyt edellisestä vuodesta. Asia oli havaittavissa erityisesti kiinteistökohtaisen neuvonnan alue-ehdotusten määrässä.

Käytännössä aktiiviset kunnat ja niiden asukkaat hyödynsivät hankkeen palveluista suurimman osan. Koska neuvonta perustuu vapaaehtoisuuteen ja tarkoituksenmukaiseen kustannustehokkuuteen, ei aktiivisia neuvontatoimia

19.9.2014

kohdistettu niihin kuntiin, joiden yhteyshenkilöt suhtautuivat passiivisesti toimintaan.

1.5 Muut yhteistyötahot

Kuntien lisäksi hankkeella oli myös muita yhteistyötahoja. ELY-keskus valvoi hankkeen toimintaa ja neuvontatoimien kohdentamisesta käytiin keskusteluja myös heidän kanssaan. Suomen ympäristökeskuksen sekä muiden neuvontahankkeiden kanssa selviteltiin hankalia tulkintakysymyksiä sekä jaettiin kokemuksia neuvonnan toteuttamisesta. Saarijärven seudun jätelautakunnan ja jätehuoltoyhtiö Sammakkokankaan kanssa tehtiin yhteistyötä erityisesti tiedotuksen suhteen.

Hanke teki yhteistyötä muiden JAMK:n Biotalousinstituutin hallinnoimien maaseudulle kohdistuvien hankkeiden kanssa. Hankkeet lähettivät jätevesineuvontahankkeen tiedotteita ja mainoksia omille asiakkailleen ja sidosryhmilleen. Tietoa hankkeen toiminnasta jaettiin oman organisaation lisäksi myös muille maaseudun toimijoille ja hankkeille, esim. Keski-Suomen kylät ry:lle ja alueen vesiosuuskunnille.

2 Hankkeen jätevesineuvojat ja muut työntekijät

Hankkeen neuvontatoimien toteuttamiseen osallistui yhteensä kolme työntekijää. Projektipäällikkönä/projekti-insinöörinä toimi Nina Pimiä ajalla 1.3.2013-31.8.2014. Projekti-insinöörinä/ jätevesineuvojana toimi Tuija Manerus 1.4.2013-31.8.2014. Jätevesineuvojana työskenteli myös Päivi Kaihlajärvi 1.5.-30.10.2013 sekä 1.4.-31.7.2014.

Hankkeelle töitä tekivät myös projektisihteeri Jaana Sironen (talouden hallinta) ja tiedottaja Tanja Minkkinen (esitemateriaalien ja ilmoitusten valmistaminen ja nettisivujen ylläpidossa avustaminen).

2.1 Toimialueet, tehtävät ja työajan käyttö

Neuvojien toimialueet vuonna 2013 jaettiin maantieteellisesti siten, että Tuija Manerus vastasi eteläisen Keski-Suomen neuvonnasta, Jyväskylältä etelään sekä Keuruu ja Multia. Nina Pimiä ja Päivi Kaihlajärvi hoitivat pohjoisen Keski-Suomen aluetta. Alueiden rajapinnoilla neuvonnasta vastattiin yhteisesti niin, että kaikki tehtävät voitiin hoitaa järkevällä tavalla. Kaikki hoitivat sekä yleisettä kiinteistökohtaista neuvontaa. Hankkeen hallinnoinnista vastasi Nina Pimiä.

Toimialueet vuodelle 2014 jaettiin pääpiirteissään samalla tavalla. Tuija Manerus vastasi eteläisestä Keski-Suomesta Jyväskylältä etelään sekä Keuruun ja

19.9.2014

Multian. Hän teki sekä yleis- että kiinteistökohtaista neuvontaa vastasi yhteydenpidosta alueensa kuntiin. Tuija työskenteli talvella osa-aikaisesti ja siirtyi keväällä täyteen työaikaan. Päivi Kaihlajärvi hoiti kokopäiväisesti neuvontaa pohjoisen Keski-Suomen alueella.

Projektipäällikkö Nina Pimiä hoiti Äänekosken, Viitasaaren, Konneveden ja Hankasalmen alueita, sekä satunnaisesti myös muiden kuntien alueille sijoitettavia neuvontatoimia. Hänen työtehtäviinsä kuului hankkeen hallinnointi sekä käytännön neuvontatyö yleis- ja kiinteistökohtaisessa neuvonnassa, lisäksi hän vastasi hankkeen nettisivujen ylläpidosta. Projektipäällikkö työskenteli hankkeelle keskimäärin 50% työajalla.

Edellä kuvattujen vastuiden lisäksi Nina Pimiä vastasi hankkeessa työskennelleiden neuvojen perehdytyksestä, koulutuksesta ja tuesta neuvontatyön aikana sekä laadunvalvonnasta.

2.2 Neuvojen taustat ja koulutus

Nina Pimiä on koulutukseltaan ympäristötekniikan insinööri (AMK) ja ammattiaineiden opettaja. Työkokemusta jätevesineuvonnasta ja haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämisestä hänellä on yli kymmenen vuotta. Hän on toiminut haja-asutuksen jätevesienkäsittelyn opettajana ja kouluttajana eri laajuisissa opintokokonaisuuksissa. Sivutoimisesti hän on tehnyt myös jätevesisuunnittelua.

Tuija Manerus on prosessitekniikan insinööri ja laborantti, joka on erikoistunut haja-asutuksen jätevesien käsittelyyn JAMK:n järjestämissä erikoistumisopinnoissa. Tuija on toiminut myös aiemmin jätevesineuvojana ja kouluttajana sekä jätevesisuunnittelijana.

Päivi Kaihlajärvi on koulutukseltaan agrologi (AMK) sekä ammattiaineiden opettaja. Päivi on aiemmin työskennellyt mm. monipuolisissa neuvontatehtävissä maaseudulla ja opettajana. Jätevesineuvontaan hänet perehdytettiin keväällä 2013 toisessa neuvontahankkeessa.

Kaikkien neuvontatyötä tehneiden perehdytys neuvontaan suoritettiin SYKE:n laatiman jätevesineuvojen koulutusohjelman mukaisesti. Teoriakoulutukseen SYKE:ssa osallistuttiin joko paikan päällä tai etäyhteyden kautta keväällä 2013 ja 2014. Koulutuksen lisäksi neuvojat perehtyivät koulutusohjelmassa mainittuihin aineistoihin omatoimisesti sekä yhdessä projekti-insinöörin ja -päällikön kanssa.

19.9.2014

Kiinteistökäyntien toteuttamiseen opastettiin neuvojaa yhteisillä neuvontakäynneillä parin päivän ajan. Neuvojan käytyä ensimmäisillä itsenäisillä kiinteistökäynneillä, käytiin tuloksia ja kokemuksia läpi projekti-insinöörin tai päällikön kanssa. Lisäksi neuvojilla oli aina mahdollisuus konsultoida projekti-päällikköä vaikeilta tuntuneiden kohteiden osalta. Erityisiä tapauksia käsiteltiin myös yhteisissä hankepalavereissa.

3 Tiedotus ja markkinointi

Jätevesineuvonnan etenemisestä tiedotettiin kuntia ja niiden kanssa sovittiin tarvittavista palavereista ja jätevesi-infojen järjestämisestä. Jätevesi-infojen pitäminen pyrittiin toteuttamaan yhdessä kuntien kanssa siten, että joku kunnan viranhaltijoista pääsisi myös tilaisuuteen. Tilaisuuksista tiedotettiin lehti-ilmoituksilla Keski-suomalaisessa ja paikallislehdissä sekä hankkeen internetsivuilla.

Kuntiin lähetettiin tulostettavaksi ja jaettavaksi sopiva neuvonnan mainos, jota toivottiin levitettävän ilmoitustauluille. Kiinteistökohtaisesta neuvonnasta lähetettiin lisäksi sähköpostitiedotteita kyläyhdistysten, vesiosuuskuntien ja muiden hankkeiden toimijoille.

Muita satunnaisia tiedotuskanavia käytettiin aina tilanteen salliessa. Yksi kunta lähetti hankkeen laatiman tiedotteen ympäristölautakunnan jäsenille. Saarijärven seudun jätelautakunta tiedotti jätevesineuvonnasta oman postituksensa yhteydessä kaikille toimialueensa mökkiläisille. Mainoksia kiinnitettiin harkinnan mukaan myös yleisille ilmoitustauluille.

3.1 Lehtijutut

Yksi hankkeen tavoitteista oli kirjoittaa jätevesiaiheisia artikkeleita maakunnan lehtiin. Artikkeleita kirjoitettiin ja tarjottiin erityisesti paikallislehtiin, mutta niistä julkaistiin vain osa. Hankkeessa todettiin tehokkaammaksi keinoksi ottaa yhteyttä suoraan toimittajiin ja aktivoida heitä juttujen tekoon. Aihe ei kuitenkaan saanut suurta suosiota.

Hankeaikana lehdet ja muu media julkaisivat yhteensä 27 kpl aiheeseen liittyviä artikkeleita tai haastatteluja. Artikkelit käsittelivät haja-asutuksen jätevesien käsittelyä, lainsäädännön vaatimuksia ja hankkeen toteuttamaa neuvontaa sekä neuvonnan tuloksia.

Muuta medianäkyvyyttä saatiin mm. maksuttomilla ilmoituksilla sanomalehtien menot-palstoilla (20 kpl) sekä hankkeen mainoksilla kuntien ym. tiedotteissa, jotka kunnat itse julkaisivat.

3.2 Radio- ja tv-jutut

TV- ja radiohaastatteluja julkaistiin hankkeen aikana 5 kpl. Radiohaastattelusta 3 julkaistiin Keski-Suomessa ja niiden aiheina olivat jätevesijärjestelmien kunnostustarpeet sekä neuvontahankkeen toiminta. Yhden (1) kuiva-käymälöitä käsitelleen haastattelun teki YLE:n Pohjois-Savon toimitus. Jätevesineuvonta oli mukana yhdessä (1) TV-haastattelussa, jonka pääasiallinen aihe oli kuitenkin sako- ja umpisäiliöiden tyhjennys.

3.3 Mainokset

Maksettuja mainoksia tehtiin paikallislehtiin (7kpl) ja maakuntalehti Keskisuomalaiseen (1kpl) tilaisuuksien ilmoituksina. Hanke teetti myös esitekortin, jota jaettiin tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Kortti jätettiin myös niille alueellisen neuvonnan kiinteistöille, joilta ei tavoitettu ketään ehdotettuna aikana. Kortissa oli lyhyt esittely neuvonnasta ja hankehenkilöstön yhteystiedot.

Mainoksia julkaistiin hankkeen aikana lehdissä yhteensä 8kpl.

4 Yleisneuvonta

Yleisneuvontaa hankkeesta oli saatavilla jatkuvasti, myös talviaikaan. Yleisneuvontaa toteutettiin pitämällä yllä hankkeen nettisivuja, järjestämällä tilaisuuksia ja osallistamalla muiden tilaisuuksiin sekä erilaisiin tapahtumiin. Tarjolla oli neuvontaa myös puhelimitse ja sähköpostitse.

4.1 Puhelin- ja sähköpostineuvonta

Puhelin- ja sähköpostineuvontaa annettiin hankkeen aikana 179 henkilölle. Olettavasti todellinen määrä on jonkin verran suurempi, koska puhelimeen vastattiin milloin missäkin, joten neuvonnan kirjaaminen on voinut jäädä tekemättä. Mikäli neuvojat eivät pystyneet vastamaan puheluun sen tullessa, soitettiin myöhemmin takaisin asiakkaille.

Tarkoituksena oli järjestää puhelinpäivystystä iltaisin ja viikonloppuisin, mutta aikeesta luovuttiin työaikajärjestelyjen vuoksi. Käytännössä neuvojat vastailivat työpuhelimiin ajoittain myös iltaisin ja viikonloppuisin. Iltapäivystyksen tarpeesta kysyttiin puhelinneuvontaan yhteyttä ottaneilta asiakkailta. Neuvonnan asiakkaat vastasivat, etteivät kokeneet tarvetta iltapäivystykseen, "hoidetaanhan muutkin asiat ns. virka-aikaan".

Sähköposteihin pyrittiin vastaamaan muutaman päivän sisällä kysymysten saapumisesta. Usein yksi vastaus ei riittänyt ja kirjeenvaihtoa käytiin muutamien viestien avulla. Syynä tähän oli se, että asiakkaat eivät olleet kuvanneet

19.9.2014

tilannetta riittävällä tarkkuudella ensimmäisessä viestissään. Joissakin tapauksissa keskustelujen jälkeen päädyttiin tekemään kiinteistökäynti, koska kiinteistön tilanne ei ollut ratkaistavissa pelkästään asiakkaan antamien tietojen perusteella.

4.2 Neuvontapisteet tapahtumissa

Hanke osallistui erilaisiin tapahtumiin järjestämällä niihin jätevesineuvontapisteen ja neuvojan paikalle. Näissä tapahtumissa ei pidetty erillisiä luentoja tai muita laajaa kuulijakuntaa tavoittavia puheita. Jätevesineuvojat olivat neuvontapisteillä vastailemassa asiakkaiden kysymyksiin ja jakamalla neuvontamateriaalia.

Neuvontapiste oli yhteensä 21:ssä eri tapahtumassa. Tyypillisiä tapahtumia olivat kylien omat tilaisuudet ja markkinat. Osaan tapahtumista hanke tarjoutui itse ja osaan jätevesineuvontapiste pyydettiin järjestäjien tai kunnan puolesta.

4.3 Yleisötilaisuudet

Hanke järjesti itse 39 yleisölle tarkoitettua jätevesi-iltaa tai vastaavaa neuvontatilaisuutta. Yleisötilaisuuksien sisältöön kuului yleistasonen jätevesiluento, jonka aikana käytiin lyhyesti läpi lainsäädännön vaatimukset, jätevesien käsittelyn vaihtoehdot, järjestelmien kunnostuksen vaiheet suunnittelusta lupien hakemisen kautta rakentamiseen ja käyttöön.

Tilaisuuksien yhteydessä, yleensä lopuksi, oli mahdollisuus saada myös yksilöllisempää neuvontaa ja vastauksia monimutkaisempiin kysymyksiin kuin luennon aikana. Myös mahdollisuus kiinteistökäyntien tilaamiseen annettiin.

4.4 Muiden järjestämät tilaisuudet

Jätevesineuvojat osallistuivat muiden järjestämiin tilaisuuksiin tarpeen mukaan ja resurssien puitteissa. Infoluentojen sisältö oli pääosin sama kuin itse järjestetyissä tilaisuuksissa. Muiden järjestämiin tilaisuuksiin osallistuttiin 27 kertaa. Järjestäjinä olivat esimerkiksi kunnat, toiset hankkeet ja vesiosuuskunnat.

4.5 Muut tapahtumat

Hankkeen tekemää neuvontatyötä, sen toimintamalleja ja tuloksia esiteltiin lisäksi Valtakunnallisilla vesiosuuskuntapäivillä Ikaalisten kylpylässä syksyllä 2013 ja Vesihuoltopäivillä Helsingissä keväällä 2014. Projektipäällikkö luennoi vaikeista neuvontakohteista myös Suomen ympäristökeskuksen järjestämässä neuvonjien koulutuksessa keväällä 2013 ja 2014.

4.6 Yksilöllinen neuvonta

Jätevesiklinikoita järjestettiin 33 kertaa. Klinikoiden kesto aika kerrallaan oli 2-2,5 tuntia ja niiden aikana asiakkailla oli mahdollisuus tulla vapaasti kyselemään jätevesiasioista. Neuvontaa jätevesiklinikoilla sai 111 henkilöä. Kaikki klinikoilla käyneet eivät aina tarvinneet yksilöllistä kiinteistökohtaista neuvontaa. Hankalimmissa tapauksissa sovittiin kiinteistökäynti, jotta voitiin taata asiakkaille paras mahdollinen neuvonta. Jätevesiklinikoilla kyseltiin myös yleisesti jätevesien käsittelystä ja sen vaatimuksista.

Yksilöllistä neuvontaa annettiin tarpeen mukaan kaikkien yleisötilaisuuksien ja neuvontapisteiden yhteydessä. Kaikissa tilanteissa ei kuitenkaan pystytty antamaan kovin täsmällisiä neuvoja, koska tiedot kiinteistön todellisista olosuhteista jäivät usein vajaiksi. Niiden asiakkaiden kanssa sovittiin kiinteistökäynti, jotka kokivat tarvitsevansa vielä tarkempaa neuvontaan. Osa kysyjistä palasi myöhemmin asiaan puhelinneuvonnan kautta. Tässä kuvattua yksilöllistä neuvontaa annettiin hankkeen aikana yhteensä 353 henkilölle.

5 Kiinteistökohtainen neuvonta

Kiinteistökohtaisia neuvontakäyntejä tehtiin hankkeen aikana yhteensä 348 kpl. Neuvontakäynneistä 131 kpl tehtiin vuoden 2013 aikana ja 217 kpl vuonna 2014. Käynneistä 227 kpl tehtiin vakituisesti asuilla kiinteistöille ja 121 kpl vapaa-ajanasunnoille. Alueellisesti tehtyjä käyntejä oli 189 kpl.

Kiinteistökohtaisilla neuvontakäynneillä arvioitiin olemassa olevan jätevesijärjestelmän kunto, käyttökelpoisuus ja jätevesiasetuksen sekä kunnan määräysten vaatimusten täyttyminen. Arvion perusteella annettiin ehdotuksia järjestelmän kunnostamisen vaihtoehtoista kiinteistöjen omistajille. Kaikkia omistajia neuvottiin kulloinkin käytössä olleen järjestelmän oikeaan käyttöön ja huoltoon, esim. sakokaivojen tyhjennysten teettämiseen riittävän usein.

Neuvonnassa käytettiin apuna pääasiassa SYKE:n ja ympäristöministeriön julkaisemia neuvonta- ja tiedotusmateriaaleja. Painettuina niitä oli saatavilla kaikissa tilaisuuksissa ja niitä jätettiin kiinteistökäyntien yhteydessä asiakkaille. Muutamia myös postitettiin puhelinneuvonnan asiakkaille.

Kiinteistökohtaisen tarpeen mukaan asiakkaille jaettiin tietoa myös jätevesijärjestelmien suunnittelijoista, kuivakäymälöistä (Huussi-seuran tuottamat julkaisut), sakokaivolietteen kalkkistabiloinnista (kalkkistabilointiohje) ja omien talousvesikaivojen ylläpidosta (Hyvä kaivo- ja kaivoveden analyysitulkit-esitteet).

19.9.2014

5.1 Toteutustapa

Kiinteistökäyntejä tehtiin sekä asiakkaiden pyynnöstä että kuntien kanssa sovituille alueille ns. nuohoojamallin mukaisesti. Käynneistä noin puolet oli asukkaiden itse tilaamia ja puolet alueellisen neuvonnan puitteissa tehtyjä. Neuvonta-aikoja oli mahdollista varata kaikkien tilaisuuksien ja tapahtumien yhteydessä, puhelimitse ja sähköpostilla. Kiinteistökohtaiset neuvontakäynnit pyrittiin tekemään asiakkaille mahdollisimman hyvin sopivaan aikaan. Alueellisessa neuvonnassa käynnit pyrittiin sijoittamaan arkipäiviin 9-16 väliseen aikaan. Mikäli arkipäivät eivät millään sopineet, voitiin niitä neuvojan kanssa sopien muuttaa siten, että neuvontakäynti oli mahdollista saada myös iltaisin ja viikonloppuisin. Neuvontakäynnit pyrittiin järjestämään siten, että samalla matkalla käytiin useissa kohteissa. Muutamia käyntejä tehtiin harkinnan mukaan yksittäin.

Kiinteistöllä käytettiin neuvonta-aikaa keskimäärin 45 minuuttia. Vähimmillään aikaa kului 20 minuuttia ja enimmillään 2 tuntia. Kiinteistöllä selvitettiin olemassa olevat jätevesien käsittelyjärjestelmät ja niiden kunto. Kunnon arvioinnin yhteydessä avattiin saostus- ja umpisäiliöiden kannet, mikäli ne kohdullisella vaivalla saatiin auki. Säiliöiden kuntoa arvioitiin ensivaiheessa silmä määräisten havaintojen avulla. Betonisten säiliöiden rapautumista kokeiltiin myös mittakepillä, raapaisemalla säiliöiden sisäpintaa kepin päässä olevalla piikillä.

Niissä tapauksissa, joissa säiliöt näyttivät päällisin puolin hyväkuntoisilta ja joiden ikä oli alle 20 vuotta, mitattiin myös säiliöiden tilavuus. Tilavuuden mittauksen yhteydessä selvisi samalla myös tiiviin pohja olemassaolo tai sen puuttuminen. Tilavuuden mittaukset tehtiin, koska säiliöiden tilavuus on olennainen osa niiden käyttökelpoisuuden arviointia. Kokemustemme mukaan asiakkaat eivät useinkaan osaa sanoa säiliöiden tilavuutta luotettavasti. Toisaalta riittävä tilavuus ei yksin tee säiliöstä käyttökelpoista, jos siitä puuttuu esim. pohja, joten oli hyvä selvittää myös pohjan olemassaolo.

Neuvojat tutkivat myös jätevesien/ puhdistettujen jätevesien purkupaikan sijainnin ja olosuhteet. Usein asukkaat eivät pystyneet tarkkaan osoittamaan purkupaikkaa, tai eivät tieneet sen sijaintia lainkaan. Erittäin monessa tapauksessa kiinteistön omistajat osasivat kertoa, että putki menee ojaan, mutta sitä ei tosiasiaassa löytynyt. Alun perin purku on siis tehty suoraan ojaan, mutta ajan saatossa putken pää on jäänyt maan alle.

5.2 Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien taso

Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien taso vaihteli merkittävästi vakituisten ja loma-asuntojen välillä. Lisäksi huomattiin, että järjestelmissä on yleisesti eroja myös eri alueiden välillä. Joissakin tilanteissa eroja selitti eri-ikäinen rakennuskanta ja parissa tapauksessa myös alueen lähellä sijaitseva kunnallinen viemäriverkosto. Asukkaat eivät olleet panostaneet omien järjestelmien kunnostamiseen, koska olivat odottaneet viemäriverkoston laajentamista jo pitkään.

Jätevesiselvitykset löytyivät yhteensä 83 kiinteistöltä eli 23,9 %:lta kiinteistöistä. Näistä 56 kpl oli vakituisesti asuttuja ja 27 kpl vapaa-ajanasuntoja. Vakituisesti asutut kiinteistöt olivat kahta poikkeusta lukuun ottamatta tavanomaisesti varusteltuja painevedellisiä kiinteistöjä. Kahdella vakituisesti asutulla kiinteistöllä jätevedet katsottiin vähäisiksi. Kaikki jätevedet käsitellään samassa järjestelmässä 68,1 % kiinteistöistä. WC- ja pesuvesien erilliskäsittely tai pelkkä kuivakäymälä löytyy 31,9 %:lta. Vapaa-ajan asutuksen osuus näistä kiinteistöistä on 74,8 %.

Taulukko 2 Yhteenveto kiinteistöikäynteistä: kaikkien jätevesien käsittely yhdessä

1) Järjestelmä, jossa kaikki jätevedet käsitellään yhdessä (sis. vesi-wc)	Vakituinen asutus		Vapaa-ajan asutus	
	Kpl	%	Kpl	%
Saostussäiliö (1, 2 tai 3-osastoinen), joiden jälkeen ei muuta käsittelyä	54	27	10	26
Muu (järjestelmä joka ei ole riittävä)	108	54	26	68
Järjestelmä riittämätön - yhteensä	162	81	36	94
Vanha maaperäkäsittely	2	1	1	3
Muu (pieniä toimia vaativa tai vanheneva ratkaisu)	11	6		
Pieniä toimia vaativa tai vanheneva ratkaisu – yht.	13	7	1	3
Toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	10	5		
Toimiva ja riittävä laitepuhdistamo	5	3		
Kaikki jätevedet umpisäiliöön	5	3		
Muu (järjestelmä kunnossa)	4	2	1	3
Järjestelmä kunnossa - yhteensä	24	12	1	3
Neuvottuja kiinteistöjä	199		38	
Ikävapautetut kiinteistöt	17	9	-	-
Yhteensä	199		38	

19.9.2014

Taulukoissa 2 ja 3 ikävapautuksen piirissä olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmät on sisällytetty järjestelmien kuntoarvioihin ja neuvottujen kiinteistöjen määrään. Niitä ei siten lasketa uudelleen yhteen kiinteistömäärän kanssa. Tämä johtuu siitä, että neuvojat arvioivat olemassa olevat jätevesien käsittelyjärjestelmät ja niiden kunnan kaikissa tapauksissa. Omistaja sai aina arvion järjestelmän kunnosta, jotta asiaa ei tarvitse arvailla esim. omistajan vaihtumisen yhteydessä.

Taulukko 3 Yhteenveto kiinteistöikäynteistä: wc-vesien käsittely erillään

2) Järjestelmä, jossa wc-vedet ja muut jätevedet käsitellään erikseen tai wc-vesiä ei ole	Vakituinen asutus		Vapaa-ajan asutus	
	Kpl	%	Kpl	%
Järjestelmä riittämätön - yhteensä	15	54	11	13
Pieniä toimia vaativa tai vanheneva ratkaisu – yht.	7	25	5	6
Umpisäiliö + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	4	14	1	1
Umpisäiliö + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)				
Umpisäiliö + muu riittävä käsittely				
Kuivakäymä + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely				
Kuivakäymä + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)				
Kuivakäymälä + muu riittävä käsittely				
Muu (järjestelmä kunnossa)				
Järjestelmä kunnossa - yhteensä	4	14	1	1
Jäteveden määrä vähäinen - yhteensä	2	7	66	80
Neuvottuja kiinteistöjä	28		83	
Ikävapautetut kiinteistöt	0		-	-
Yhteensä	28		83	

5.3 Kiinteistöjen omistajat

Hankkeen aikana tehdyistä kiinteistökohtaisista neuvontakäynneistä 227 kappaletta kohdistui vakituisesti asutuille kiinteistöille ja 121 kappaletta loma-asunnoille. Monilla kohteilla oli yleisesti myös erillinen ranta- tai pihasauna, jonka jätevesien käsittely arvioitiin samalla, näitä saunarakennuksia ei kirjattu erillisiksi kiinteistöiksi tilastoihin.

Ikävapautuksen piirissä oli yhteensä 17 kiinteistöä, kaikista tehdyistä kiinteistöikäynteistä. Ikävapautuksen piirissä olevilla kiinteistöilläkin arvioitiin kun-

19.9.2014

nostustarpeet ja annettiin ehdotukset kunnostusvaihtoehdoista. Osa ikävapautuksen piirissä olevista halusi kunnostaa järjestelmän perillisiä varten tai kiinteistön myyntiä ajatellen. Mikäli kunnostuksia ei tehdä, jää kiinteistölle kuitenkin ohjeet tulevaisuutta varten siitä, mitä järjestelmällä tulisi ja voisi jatkossa tehdä.

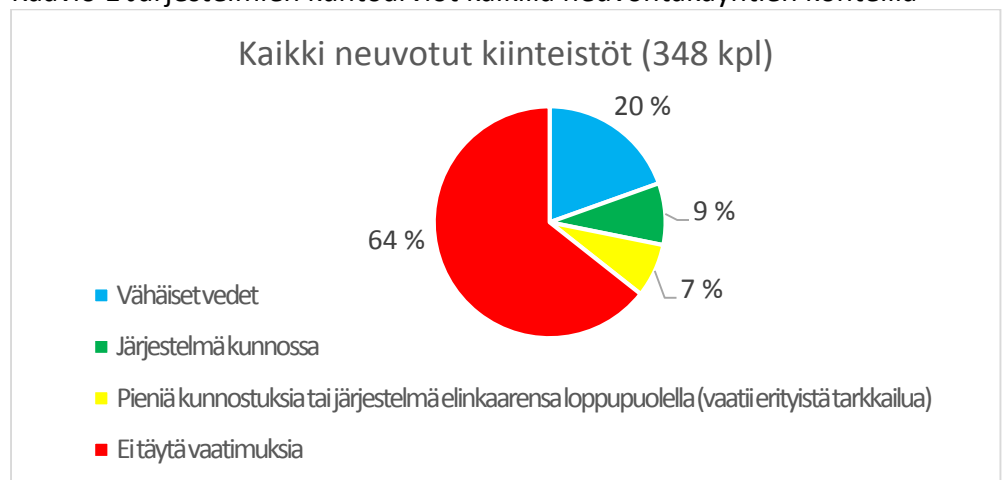
Asukasmäärä vakituisesti asutuilla kiinteistöillä vaihteli 1-7 henkilöä, keskimäärin asukkaita oli 2-3. Loma-asuntojen käyttäjämääriä oli vaikea arvioida, koska tilanne vaihtelee vakituisia asuntoja enemmän. Käytännössä asiakkaat ilmoittivat käyttäjämääräksi 1-2, samalla todeten, että usein on vieraita ja/ tai perhettä samaan aikaan paikalla, eli käyttäjien määrä on todennäköisesti paljon ilmoitettua suurempi.

Syyt neuvonnan pyytämiseen vaihtelivat, eikä kaikilta syitä edes kysyty. Usein syyksi ilmoitettiin tarve selvittää, onko kunnostustoimia tarpeen tehdä. Muutamilla kohteilla oli jo ollut ongelmia olemassa olevan järjestelmän kanssa ja he halusivat tietää voiko ongelmia selvittää ilman järjestelmän kokonaisuudistusta. Osalla oli jo aikomus kunnostaa järjestelmää ja he halusivat puolueettoman arvon kunnostusvaihtoehdoista ennen kuin ”joutuvat suunnittelijoiden ja kauppiaiden armoille”. Perustelut olivat samat riippumatta kiinteistön käyttötarkoituksesta.

5.4 Yhteenveto käynneillä annetuista arvioista

Kaikilla neuvontakäyntien kohteena olleilla kiinteistöillä arvioitiin jätevesien käsittelyjärjestelmän kunto ja käyttökelpoisuus kohteessa, suhteessa lainsäädännön ja kunnan määräysten vaatimuksiin. Ikävapautettujen kiinteistöjen jätevesien käsittelyjärjestelmän kuntoarviot sisältyvät alla oleviin kaavioihin.

Kaavio 1 Järjestelmien kuntoarviot kaikilla neuvontakäyntien kohteilla

19.9.2014

Kaikista neuvotuista kiinteistöistä vain 9 %:lla oli kaikki vaatimukset täyttävä ja toimiva jätevesien käsittelyjärjestelmä. Vähäisten vesien luokkaan kuului 20 % kiinteistöistä. Yhteensä siis 29 %:lla neuvotuista kohteista ei ollut akuuttia tarvetta kunnostaa nykyistä järjestelmäänsä.

Merkittäviä ja pikaisesti tehtäviä kunnostustoimia tarvitaan 64 %:lla neuvotuista kiinteistöistä. Vain 7 % kohteista selviää pienillä kunnostuksilla tai tehostetulla käyttötarkkailulla. Osa keltaiselle alueelle kuuluvista kiinteistöistä joutunee lähivuosina uudistamaan jätevesijärjestelmäänsä merkittäväällä panostuksella, esim. uusimaan maasuodatinkentän.

5.4.1 Yhteenveto käynneillä annetuista arvioista vakituisesti asutuilla kiinteistöillä

Vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesien käsittely on huomattavasti huomomassa kunnossa kuin kaikkien kiinteistöjen yhteistulokset antavat ymmärtää. Kaaviossa 2 on esitetty pelkästään vakituisten asuntojen jätevesijärjestelmien kuntoarviot neuvontakäyntien kohteena olleilta kiinteistöiltä. Arvioiden mukaan 78 % kiinteistöistä ei täytä nykyisiä vaatimuksia ja niiden järjestelmät vaativat merkittäviä kunnostustoimia. Pienemmillä korjauksilla selviää 9 % neuvotuista kiinteistöistä. Asiat ovat kunnossa nykyisillä järjestelmillä yhteensä 13 %:lla (vähäiset vedet ja järjestelmä kunnossa).

Kaavio 2 Järjestelmien kuntoarviot vakituisilla asunnoilla

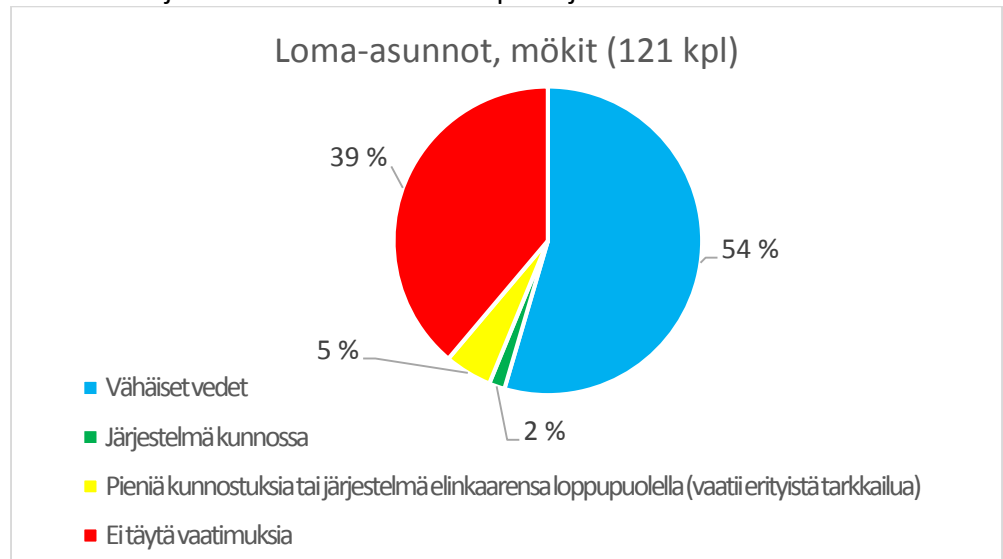
19.9.2014

5.4.2 Yhteenveto käynneillä annetuista arvioista vapaa-ajan asunnoilla

Neuvontakäyntien kohteena olleilla vapaa-ajan asunnoilla vedenkäytön kannalta merkittävä varustelutaso oli melko matala. Suurin osa (54 %) kiinteistöistä kuuluu vähäisten vesien luokkaan, jolloin niillä on lähinnä kantovesi tai jonkinlainen kesävesiletku sekä kuivakäymälä.

Vesikalustukseltaan runsaammin varustelluista vapaa-ajan asunnoista vain 2 %:lla oli riittävä ja toimintakuntoinen jätevesien käsittelyjärjestelmä. Pienillä kunnostuksilla selviää neuvojien arvioiden mukaan 5 % neuvotuista kohteista. Kokonaan uutta järjestelmää tai muuta merkittävää järjestelmän kunnostusta vaatii 39 % vapaa-ajanasunnoista. Näistä kohteista lähes kaikilla oli käytössä vesikäymälä ja useat niistä ovat aiemmin toimineet vakituisina asuntoina. Pelkästään loma-asunnoiksi rakennetut ja samalla vesikalustukseltaan runsaasti varustellut kiinteistöt olivat selvänä vähemmistönä.

Kaavio 3 Järjestelmien kuntoarviot vapaa-ajan asunnoilla

5.5 Yhteenveto käynneillä annetuista toimenpide-ehdotuksista

Kiinteistöikäynneillä annettiin jätevesijärjestelmien kuntoarvioiden lisäksi ehdotuksia kunnostusvaihtoehdoista sekä neuvottiin järjestelmien oikeaa ylläpitoa. Useimmille kiinteistöille oli käytettävissä useita eri vaihtoehtoja, joten raportteihin kirjattuja ehdotuksia on kappalemääräisesti enemmän kuin neuvottuja kiinteistöjä. Taulukoissa 4 ja 5 on esitetty kiinteistöille ehdotetut kunnostusvaihtoehdot.

19.9.2014

Neuvojen tekemien toimenpide-ehdotusten perusteella useimpaan kohteeseen sopiva ratkaisu voisi olla maasuodatin. Seuraavaksi eniten ehdotettiin saostussäiliöihin liittyviä toimenpiteitä ja maaperäkäsittelyä sekä umpisäiliöitä. Laitepuhdistamoita olisi teoriassa voinut ehdottaa paljon enemmänkin, mutta kiinteistönomistajien ehdottoman kielteisen suhtautumisen vuoksi niitä ei aina kirjattu ehdotuksiin, jos kiinteistölle oli mahdollista toteuttaa jokin muu järjestelmä. Umpisäiliöistä puuttui lähes kaikissa tapauksissa täyttymishälytint, joten sen lisääminen on myös yksi usein ehdotettu toimenpide.

Taulukko 4 Toimenpide-ehdotukset vakituisesti asutuilla kiinteistöillä

Toimenpide-ehdotukset: vakituiset asunnot	Kpl
wc:n vaihto kuivakäymäläksi tai kuivakäymälä lisäksi	8
wc:n uusinta vähävetiseksi huutelukäymäläksi	4
saostussäiliöiden kunnostus tai uusiminen	23
saostussäiliöiden lisäys (esim. osasto lisää)	24
umpisäiliö	23
hälyttimen lisäys umpisäiliöön	26
maapuhdistamo, jonka tyyppin suunnittelija valitsee	25
imeytyskentän rakentaminen	7
maasuodattamon rakentaminen	46
fosforinpoiston lisääminen	2
harmaavesisuodatin	5
laitepuhdistamo	15
yhteisratkaisu naapureiden kanssa?	1
muu, mikä?	26

Taulukon 4 alimmalle riville sisältyvät kaikki muut ehdotukset, joita ei ole voinut sisällyttää erikseen mainittuihin kohtiin. Tähän luokkaan kuuluivat esim. 14 kehotusta liittyä lähellä sijaitsevaan viemäriverkostoon, maahanimeyttämön tuuletusputkien jatkaminen ja tulppien vaihtaminen tuuletushatuiksi.

Vapaa-ajanasunnoille ja mökeille annetut toimenpide-ehdotukset on esitetty taulukossa 5. Tässä vaiheessa on muistettava, että suurin osa neuvotuista mökeistä kuului vähäisten vesien luokkaan, joilla jätevesien käsittely oli jo riittävän hyvin hoidettu. Näilläkin kohteilla annettiin joitakin ohjeita esim. käymäläjätteiden asianmukaiseen käsittelyyn tai imeytyskaivojen huoltoon. Ohjeita ei kuitenkaan merkitty tähän taulukkoon, koska kyse on enemmän oikeasta käytöstä kuin kunnostustoimista.

Umpisäiliöiden käyttöönotto oli useimmin ehdotettu toimenpide niillä vapaa-ajan kiinteistöillä, joilla syntyy wc-vesiä. Kohteet olivat usein rannoilla, joilla

19.9.2014

kunnan määräykset edellyttivät wc-vesien johtamista umpisäiliöön. Määräysten vaikutukset näkyvät siis toimenpide-ehdotuksissakin. Usein ehdotettiin myös vesikäymälästä luopumista ja siirtymistä kuivakäymälän käyttöön. Muilta osin useimmin ehdotettiin erilaisia maaperäpuhdistamoita.

Taulukko 5 Toimenpide-ehdotukset vapaa-ajan asunnoilla ja mökeillä

Toimenpide-ehdotukset: vapaa-ajan asunnot	Kpl
wc:n vaihto kuivakäymäläksi tai kuivakäymälä lisäksi	7
wc:n uusinta vähävetiseksi huutelukäymäläksi	0
saostussäiliöiden kunnostus tai uusiminen	9
saostussäiliöiden lisäys (esim. osasto lisää)	4
umpisäiliö	13
hälyttimen lisäys umpisäiliöön	1
maapuhdistamo, jonka tyyppin suunnittelija valitsee	9
imeytyskentän rakentaminen	3
maasuodattamon rakentaminen	6
fosforinpoiston lisääminen	0
harmaavesisuodatin	3
laitepuhdistamo	2
yhteisratkaisu naapureiden kanssa?	0
muu, mikä?	0

6 Palaute

Erillistä palautekyselyä neuvonnan vaikutuksesta ei tehty kiinteistöjen omistajille. Kiinteistökäyntien yhteydessä kysyttiin suullista palautetta neuvonnasta, sen laadusta ja tarpeesta yleensäkin. Muutamia palautteita saatiin myöhemmin asiakkaita uudelleen tavattaessa tai puhelimitse. Näin saatu palaute oli pelkästään positiivista. Asiakkaat pitivät erityisen hyvänä hankkeemme linjausta siitä, ettei mitään tietoja luovuteta kuntien viranomaisille, tai muillekaan. Osa asiakkaista kiitteli myös neuvojen asennetta ja selkeää ulosantia sekä kirjallista palautetta, joka jäi neuvonnasta kiinteistölle. Saatuja palautteita kirjattiin muistiin ja käsiteltiin hankepalaverissa.

Yleisötilaisuuksissa osallistujilla oli mahdollisuus kirjoittaa kommentit tyhjälle paperille tilaisuuden jälkeen. Yhtään kirjallista kommenttia ei saatu. Kunnilta pyydettiin palautetta toiminnasta jatkuvasti ja erikseen syksyllä 2013 sekä 2014. Vastauksia tuli vähän, mutta niiden sisältö oli positiivinen ja neuvonnan jatkumista pidettiin tärkeänä.

19.9.2014

Neuvonta koettiin tarpeelliseksi erityisesti niissä kunnissa, joiden alueella toimintaa oli ollut eniten. Kunnat olivat erittäin halukkaita jatkamaan yhteistyötä tulevina vuosina, mikäli neuvontatyö pysyy edelleen maksuttomana. Erytystä kiitosta saatiin asiantuntevasta ja luotettavasta neuvonnasta, jollaista kunnat eivät itse pysty antamaan resurssien puutteen ja eturistiriitojen vuoksi.

Kaikilta kohderyhmiltä saadun palautteen perusteella neuvontaa pidetään tärkeänä ja tarpeellisena. Erityisen hyvä palaute saatiin alueellisen neuvonnan asiakkailta. He pitivät alueellista neuvontaa helpoimpana tapana oikean tiedon hankintaan, koska heidän ei itse tarvinnut edes tilata neuvojaa. Erityisen hyvänä asiana pidettiin neuvonnan maksuttomuutta, tämäkin palaute oli sama kaikilta kohderyhmiltä.

7 Tuloksellisuus

Yhteenveto hankkeen laskennallisesta tuloksellisuudesta suhteessa kustannuksiin ja toteutuneisiin toimenpiteisiin sekä Suomen ympäristökeskuksen raportointiohjeen mukainen vertailuluku.

Taulukko 5 Laskennallinen tuloksellisuus

Hankkeen kokonaiskulut = kokonaisbudjetti (ml omarahoitus) 103 168,52 €	Yht.	
Yleisneuvonta (puhelin, netti, yleisötilaisuudet)	1452	X, henkilöä
Yksilöllinen neuvonta	353	Y, taloutta
Kiinteistökohtainen neuvonta	348	Z, taloutta

$$\text{Vertailuluku} = \frac{\text{hankkeen kokonaiskulut}}{(x * 0,1) + (y * 0,4) + (z)}$$

Jätevesineuvonta Keski-Suomessa 2013-2014 –hankkeen vertailuluvuksi ylläolevalla kaavalla saatiin 162,6.

8 Arvio hankkeen onnistumisesta

Hankehenkilöstön mielestä hankkeen toteutus oli kokonaisuutena arvioiden onnistunut. Vain yksi hankesuunnitelmaan kirjattu yksityiskohtainen tavoite jäi saavuttamatta, kun kiinteistökohtaisten neuvontakäyntien tavoitteena oli 400 kpl ja niitä toteutui 348 kpl. Osittain syynä oli kiinteistönomistajien passiivisuus käyntien tilaamiseen ja toisaalta on voinut olla myös tietämättömyyttä hankkeen palveluista. Muilta osin hankkeelle asetetut tavoitteet ylitettiin reilusti. Neuvonnan jatkuvuuden kannalta merkittävää edistystä on saatu aikaan

19.9.2014

siinä, että alueen asukkaat osaavat hakea nyt neuvontaa JAMK:lta. Neuvojen puhelinnumerot ovat pysyneet samoina koko hankkeen ajan, mikä on osaltaan helpottanut asiakkaiden palvelua.

Työajoissa joustavan henkilöstön ansiota on se, että pystyimme palvelemaan asiakkaita tarpeen mukaan myös iltaisin, aikaisin aamulla ja viikonloppuisin. Kaikilla kiinteistöjenomistajilla ei ole mahdollisuutta olla kotona/mökillä arkipäivisin ns. virka-aikaan, mutta neuvonnan tarve on heillä yhtä suuri kuin muillakin. Työajanseuranta olisi helpompaa, mikäli neuvonta kohdennettaisiin vain arkipäiville ja päivä aikaan, mutta samalla palvelun laatu ja saatavuus heikkenisi.

Alueellisen neuvonnan vaikuttavuus kiinteistöikäynneissä on suurempi kuin tilauksiin perustuvan. Neuvontaa voidaan Keski-Suomen alueella edelleen tehostaa lisäämällä alueellisen neuvonnan osuutta, tämä edellyttää myös kunnilta nykyistä enemmän sitoutumista. Tärkeää on kuitenkin pitää rinnalla myös tilauksiin perustuva neuvonta, jotta apua saavat myös neuvonta-alueiden ulkopuolella asuvat kiinteistöjen haltijat.

Neuvonnan pullonkaulana voidaan kokemustemme mukaan edelleen pitää kuntien viranomaisten erilaista suhtautumista neuvontaan ja jätevesien käsittelyn parantamiseen yleensäkin. Erot ovat sekä kuntien välisiä, että saman kunnan eri viranomaisten välisiä. Neuvontaa helpottivat merkittävästi asiaan positiivisesti suhtautuvat ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaiset. Tällöin hankkeen tarvitsemat tiedot ja tuki saatiin helposti, myös asiakkaita ohjattiin aktiivisesti neuvonnan pariin.

Passiivisesti neuvontaan suhtautuneet kuntien viranomaiset eivät juurikaan edistäneet neuvonnan toteutusta alueellaan, toisaalta he eivät neuvontaa estäneetkään. Yksi kunta ilmoitti, ettei heillä ole tarvetta neuvonnalle lainkaan. Tämänkin kunnan asukkaita palveltiin ja neuvottiin, heidän ottaessaan itse yhteyttä neuvojiin.

Viranomaisten suhtautuminen jätevesiasioihin tuntuu olevan melko yleisesti asukkaiden tiedossa ja vaikuttaa myös heidän asenteisiinsa. Asiaan positiivisesti suhtautuvat, aktiiviset ja vaativat viranomaiset johtavat myös asukkaiden suhtautumiseen neuvontaan positiivisemmin. Passiivisilta viranomaisilta asukkaiden on vaikea saada oikeaa tietoa jätevesiasioista, eikä heitä aina ohjata edes neuvonnan pariin. Tällöin nekään asukkaat, joilla olisi akuutti tarve saada jätevesiasiat kuntoon, eivät välttämättä saa oikeaa tietoa kunnostuksensa tueksi.

19.9.2014

Neuvonta toimii teknisesti ja vastaa asukkaiden tarpeisiin, mutta mikäli kunnissa ei pidetä yllä samaa vaatimustasoa, kuin neuvojen on työssään pidettävä, on lopputulos asukkaan kannalta ongelmallinen. Näemme, että paras tuki neuvonnan tehostamiseen tulisi kuntien linjausten yhtenäistämällä. Aloitettaisiin vaikka siitä, että jokaisessa kunnassa oikeasti vaadittaisiin pätevän suunnittelijan tekemä jätevesisuunnitelma järjestelmää uudistettaessa.

Neuvontaa voidaan valtakunnan tasolla kehittää järjestämällä valtakunnallista mainontaa ja tiedotusta jätevesien käsittelystä sekä neuvonnan saataavuudesta, koska kaikki eivät osaa tietoa etsiä ympäristöhallinnon hajajätevesisivustolta. Näkyvyyttä neuvonnalle olisi tärkeää saada erityisesti TV- ja radiojuttuina/ mainoksina sekä artikkeleina valtakunnallisissa lehdissä.

Jätevesineuvonnalla tavoiteltava asennemuutos, joka johtaa aikanaan jätevesijärjestelmien kunnostukseen, on todella hidasta. Ilman kattavaa jätevesineuvontaa muutos olisi paljon nykyistä hitaampaa ja asiakkaat markkinoiden armoilla.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Pasi Raiskinmäki
Yksikönjohtaja

Nina Pimiä
Projektipäällikkö

Liitteet

1. Hankesuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

LIITE 1

Hankesuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen hankkeen aikana.

	Hankesuunnitelmassa esitetty tavoite hankkeajalle 1.3.2013-30.11.2014	Toteuma hankkeen aikana 1.3.2013-31.8.2014
Neuvontatilaisuudet		
Itse järjestetyt jätevesi-infot ja tilaisuudet (tavoite 1kpl/kunta)	22 kpl	39 kpl
Muiden järjestämät tilaisuudet ja tapahtumat	9 kpl	27 kpl
Tilaisuudet (yleisneuvonta) yhteensä	31 kpl	66 kpl
Osallistujamäärä tilaisuuksissa yhteensä	400 hlö	1273 hlö
Yksilöity neuvonta		
Yksilöity jätevesineuvonta tilaisuuksien yhteydessä (sis. klinikat)		353 hlö
Puhelin- ja sähköpostineuvonta	140 kpl/hlö	179 kpl/hlö
Yksilöityneuvonta yhteensä	140 kpl/hlö	532 kpl/hlö
Kiinteistökohtaiset neuvontakäynnit	400 kpl	348 kpl
Yksilöity neuvonta + kiinteistökäynnit yhteensä, neuvotut henkilöt		880 hlö